

PK-yritykset
Kari Jääskeläinen

14.4.2015

Palvelua vai byrokratiaa?

Ohjaus, johtaminen ja palvelu yhteen linjaan - aluehallinnosta tehokkaampi ja palveleva

Miksi elinkeinoelämää kiinnostaa toimiva, tehokas ja hyvin johdettu hallinto? Suomi on ennustettava, avoin, demokraattinen ja toimiva yhteiskunta. Yksi osa sitä on toimiva, tehokas ja hyvin johdettu hallinto. Yritykset ja yrittäjät tarvitsevat hyvin hoidettua ja toimivaa hallintoa. Hallinto ei ole itsetarkoitus, mutta hyvin toimiessaan se voi mahdollistaa nopeita investointipäätöksiä ja elinkeinotoiminnan kehittymisen suotuisasti ilman turhia viivästyksiä.

Suomessa on käytetty paljon aikaa erilaisten hallintohimmeleiden rakenteluun. Kaikki tuo on vienyt meiltä paljon inhimillistä osaamispääomaa, työaikaa ja voimavaroja, joita olisi pitänyt käyttää aivan muuhun, Suomen kehittämiseen ja rakentamiseen.

Suomen hallinnossa tai hallintokulttuurissa ei ole syntynyt erityistä uutta ja innovatiivista viimeisten vuosien tai hallituskausien aikana. Kunnat ovat yhä huonommassa kunnossa ja sen myötä julkiset palvelut ja talous ovat kasvaneet, mutta myös heikentyneet.

Viimeksi tehty väliportaan hallintouudistus aineeseen ja eelyneeseen on jäänyt yritysten ja kansalaisten näkökulmasta hyvin etäiseksi ja abstraktiksi. Kunnallishallinnon lisäksi Suomessa on väliportaan hallinto, josta osa on valtion aluehallintoa ja osa maakuntahallintoa.

Viimeisimpiä hallintoinnovaatioita Aveja (AVI), jotka valvovat, luvittavat ja ohjaavat on kuusi (6). Elyjä (ELY-keskus) on kaikkiaan 15. ELY-keskusten tulisi huolehtia ennen muuta erilaisista kehittämistehtävistä, elinkeinojen ja elinolosuhteiden (elinkeinot, liikenne, ympäristö, ym.) kehittämisestä.

Tulevat päättäjät joutuvat kohtaamaan sen tosiasian, että valtio-kunta -suhteeseen, palvelurakenteeseen, elinkeinopolitiikkaan, maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyviä ongelmia ei voi ratkaista ilman vallan ja vastuun perusteisiin kajoamista. Vallan, päätöksenteon, ohjauksen, kansalaisten ja yritysten palvelun pitäisi olla samoissa käsissä.

Kaiken hallinnon ja päätöksenteon keskittäminen valtiolle on mahdotonta. Tarvitsemme elävän, tehokkaan yritysten ja kansalaisten omakseen kokeman alueellisen hallinnon. Yrityksille on merkityksellistä kuinka päätöksenteko alueilla toimii ja palvelee yrityksiä.

Hallintoa ja päätöksentekoa kehitettäessä sen tulee perustua hallinnon selkeään *rakenteeseen* ja *ohjaukseen*. Yritysten ja kansalaisten *asiakkuuden* ja *sähköisten palveluiden* tulisi olla hallinnon kehittämisen perustana.

Aluehallinnon kehittämisen voi tiivistää seuraavasti: ***ohjauksen, johtamisen ja palvelun pitäisi tapahtua yhdessä linjassa.***

Toimenpiteitä ja suosituksia aluehallinnon järjestämiseksi:

- Aluehallintoa, sen tehtäviä ja palveluita (alueita, tehtäviä, toimijoita) on kootava yhteen, jotta asioita voidaan resursoida, ohjata ja johtaa selkeämmin. AVI:en ja ELY:jen tehtävät tulee koota yhteen. Näiden yhdistymisen seurauksena tulee synnyttää lääninhallinto, joka vastaa valtion aluehallinnosta.
- Asioita tulee sovittaa yhteen ja aluehallinto tarvitsee selkeän konserniohjauksen valtionhallinnossa. Selkein omistajaohjaaja ja konserniohjaus aluehallinnolle syntyy Valtioneuvoston kansliassa (VNK).
- Asiakkaita, yrityksiä ja kansalaisia pitää kyetä palvelemaan "yhden luukun" periaatteella. Yhtenäiset käytännöt takaavat, että yritykset saavat yhdenmukaisia päätöksiä ja myös valvontakäytännöt yhdenmukaistuvat.
- Kun aluehallintoa kootaan yhteen, niin samalla sen järjestämiseen, yritysten ja kansalaisten palvelemiseen alueilla on annettava enemmän vapautta.
- Aluehallinnon viraston päälliköllä (lääninjohtaja) on oltava selkeä toimivalta.
- Aluehallinto on järjestettävä ja ohjattava selkeämmin. Hallinnon tasoja ja määrää tulee vähentää. Valtion aluehallinto voidaan järjestää tehokkaasti ja kattavasti kahdeksalla (8) alueella. Näin turvataan alueille riittävät resurssit ja kyky palvella yrityksiä ja kansalaisia tehokkaasti, laadukkaasti ja yhdenvertaisesti.
- Aluehallinnon toimintaa ja asiointia voidaan tehostaa sähköistämisen (digitalisaation) avulla. Kaikkien hallinnon tasojen ja toimijoiden tulee selvittää omien toimintojen ja palveluiden siirtäminen verkkoon.
- Digitalisaation lisäämisen yhteydessä on selvítettävä mitä palvelukokonaisuuksia ja tehtäviä (virastot, tehtävät, alueet) voidaan yhdistää.
- Valtion aluehallinnon tiivistyessä kahdeksaan (8) alueeseen, pitää samalla rakentaa maakuntahallinto samaan kokonaisuuteen, jotta kaikki aluehallinnon kehittämiseen tähtäävät resurssit voidaan koota tehokkaammin yhteen.

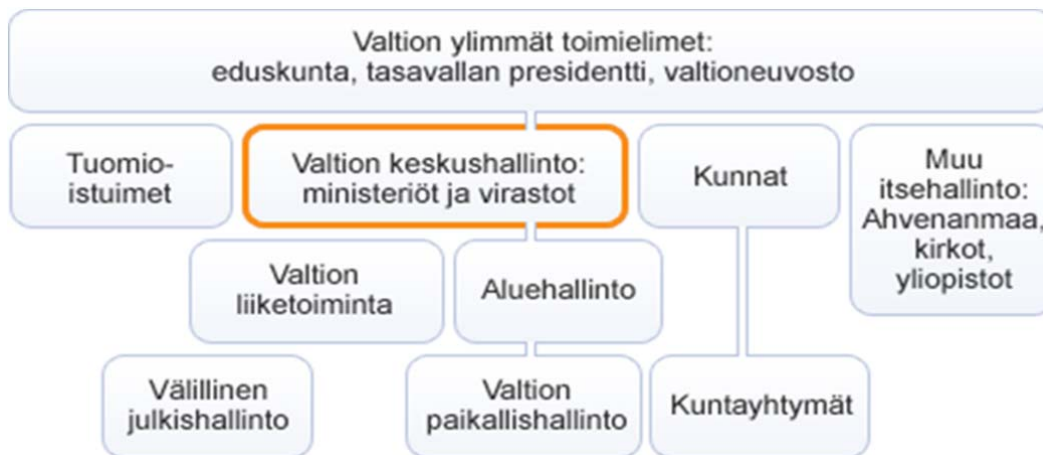
PK-yritykset
Kari Jääskeläinen

14.4.2015

- Yhtenäinen maantieteellinen valtion aluehallinto ja maakuntahallinto mahdollistaa, että nämä tahot löytävät toisistaan luontevan vastinparin, mikä on tärkeää kehittämistehtäviä hoidettaessa.

Suomen nykyinen hallintojärjestelmä

Valtionhallinto on osa Suomen julkishallinnon rakennetta. Valtionhallinnon muodostavat keskushallinto, aluehallinto ja valtion paikallishallinto. Käytännössä aluehallinnolla tarkoitetaan eri hallinnonaloilla toimivia viranomaisia, joiden avulla ministeriöt vastaavat velvollisuuksistaan alue- ja paikallistasolla.

PK-yritykset
Kari Jääskeläinen

14.4.2015

Aluehallinnosta vastaa pääosin kaksi viranomaistahoa; aluehallintovirastot AVI:t (6 virastoa) sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ELY:t (15 keskusta). Edellisten lisäksi aluehallintoon lukeutuvat myös maakuntien liitot ja metsäkeskukset.

Viimeisin uudistettu aluehallinto aloitti toimintansa 2010. Tuolloin muutettiin aluehallinnon viranomaisten rooleja, tehtäviä, ohjausta ja aluejakoja. Muutoksessa valtion aiempien keskeisten aluehallintoviranomaisten - lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten, ympäristölupavirastojen, tiepiirien ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen tehtävät koottiin aluehallintovirastoille ja ELY-keskuksille.

Maakuntien liitot

Myös maakuntien liitot (18 kpl) ovat osa aluehallintoa. Maakunnan liitto on alueensa lakisääteinen kuntayhtymä, jossa jokaisen kunnan on oltava jäsenenä. Liitoilla on kaksi lakisääteistä päätehtävää: alueiden kehittäminen ja maakuntakaavoitus. Alueiden kehittäminen tarkoittaa käytännössä maakuntaohjelmien, suunnitelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien sekä alueellisten EU-ohjelmien laatimista. Lakisääteisen toimialan lisäksi maakunnan liitoilla on monia vapaaehtoisia tehtäviä, jotka painottuvat kunkin alueen omiin erikoispiirteisiin. Liitot ovat siis maakunnan johtavia suunnittelu- ja edunvalvontayksiköitä. Aluehallinnon uudistuksessa 2010 vahvistettiin maakunnan liittojen roolia aluekehittämisviranomaisena kokoamalla liittoihin alueellisia kehittämistehtäviä ja niiden voimavaroihin liittyvää päätösvaltaa.

Hallinto sujuvammaksi

On arvioitu, että sääntelystä aiheutuvan hallinnollisen taakan määrä on Suomessa noin kaksi prosenttia bruttokansantuotteesta. Yrittäjien oman näkemyksen mukaan erilaiset ilmoitusvelvoitteet ovat lähes kaksinkertaistuneet kymmenessä vuodessa.

Yritysten ympäristö- ym. lupahakemusten käsittelyjonot ovat ajankohtainen esimerkki tällä hetkellä toimimattomasta hallinnosta. Arviolta noin 3,6 miljardin euron investoinnit odottavat käsitteilyään erilaisissa hallinnon lupaprosesseissa (EK selvitys 2014). Suuremmilta hankkeilta kestää keskimäärin 5-6 vuotta saada kaikki tarvittavat luvat ja päätökset muutoksenhakuineen. Yritysten investointien ohella jumissa ovat myös niihin liittyvät työllisyysvaikutukset - jopa 10 000 uutta työpaikkaa.

Jotta yritysten toiminta ja investoinnit sujuisivat, tarvitaan seuraavia toimenpiteitä:

- Keskitetään sääntelyn purkaminen ja järkevöittäminen valtioneuvoston kanslian (VNK) alaisuuteen.
- Jokainen ministeriö sitoutuu ”1 sisään, 2 ulos” -periaatteeseen: uuden säädöksen yhteydessä tulee aina esittää kaksi turhaksi käynnyttä, poistettavaa säännöstä.

- Pitäydytään EU-oikeuden täytäntöönpanossa vähimmäisvaatimuksissa, eikä pahenneta byrokratiaa omilla kansallisilla lisäyksillä.
- Yksinkertaistetaan lupaprosesseja vähentämällä toimivaltaisten viranomaisten määrää ja lisäämällä tiedonkulkua niiden välillä. Lisäksi tarvitaan menettelyjen yhteensovittamista ja yhdistämistä sekä lupahakemusten korvaamista kevyemmällä menettelyillä.
- Tulevalla vaalikaudella tulee käynnistää lupaprosessien rakenteellinen uudistaminen, johon kaikkien hallinnonalojen on osallistuttava. Useista hallinnollisista menettelyistä on päästävä eroon ja saatava aikaiseksi yhden luvan periaate.
- Lupien valituskierteistä pitää siirtyä kohti suoraviivaisempia prosesseja rajaamalla valitusoikeutta (esim. valituslupa korkeimpaan hallinto-oikeuteen).
- Sähköistä asiointia ja yritysten viranomaisilmoitusten tekemistä sähköiseen muotoon lisätään.
- Puretaan yrityksiä työllistävä, moninkertainen ilmoitusvelvollisuus kehittämällä viranomaisten välistä tiedonvaihtoa: samaa asiaa ei pitäisi joutua raportoimaan usealle taholle.
- Luvat ja erilaiset viranomaismenettelyt tulisi laittaa yhteen ja luoda periaate, että palvelun voi saada yhdeltä toimivaltaiselta viranomaiselta.
- Lupien käsittelylle on asetettava enimmäisajat ja viranomaisten annettava "palvelulupaus" hakemusten käsittelyyn.
- Luvat pitää voida hakea yhdeltä luukulta ja sähköisesti.